

Sygn. akt I ACa 1156/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Zwierzyńska (spr.)
Sędziowie:	SA Ewa Tomaszewska SA Mariusz Wicki
Protokolant:	sekretarz sądowy Agata Karczewska

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2017 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) w W.

przeciwko J. K. i Przedsiębiorstwu Usługowo – (...) Spółce Akcyjnej w G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego Przedsiębiorstwa Usługowo – (...) Spółki Akcyjnej w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 20 października 2015 r. sygn. akt I C 424/15

I. uchyla zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim utrzymuje w mocy nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla w dniu 27 sierpnia 2014 r. w sprawie sygn. akt I Nc 290/14 ponad kwotę 29.975,51 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt pięć złotych 51/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 31 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty, umarza postępowanie ponad tę kwotę z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 31 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty, pozostawiając w mocy rozstrzygnięcie o kosztach procesu, w tym o kosztach zastępstwa procesowego, zawarte w wyżej wymienionym nakazie zapłaty ;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego Przedsiębiorstwa Usługowo - (...) Spółki Akcyjnej w G. na rzecz powoda Banku (...) w W. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt I ACa 1156/16

UZASADNIENIE

Bank (...) z siedzibą w W. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty, że pozwani J. K. oraz Przedsiębiorstwo Usługowo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. mają solidarnie zapłacić na rzecz powoda kwotę 99.005,20 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 29 lipca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

W dniu 27 sierpnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla w sprawie I Nc 290/14 orzekając zgodnie z żądaniem pozwu. Obaj pozwani wnieśli zarzuty od powyższego nakazu domagając się jego uchylenia i oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia na ich rzecz kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 20 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty z dnia 27 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Bank (...) z siedzibą w W. zawarł z pozwanym J. K. w dniu 17 stycznia 2007 r. umowę kredytu inwestycyjnego nr (...). Na tej podstawie pozwany otrzymał od powoda kredyt w kwocie 265.000 zł, na okres 60 miesięcy, przeznaczony na sfinansowanie zakupu maszyny offsetowej arkuszowej typu M. R. (...), nr fabryczny (...), w zamian za zobowiązanie spłaty kredytu w wyznaczonym terminie, zgodnie z harmonogramem spłat. Umowa została zmieniona aneksami z 18 stycznia 2007 r., 19 stycznia 2007 r. i 26 stycznia 2007 r.

Zgodnie z § 6 ust. 1 powyższej umowy prawne zabezpieczenie kredytu stanowił:

1. zastaw rejestrowy na kupowanej maszynie offsetowej arkuszowej typu M. R. R 305, nr fabryczny (...) o wartości 600.000 zł,
2. przewłaszczenie na zabezpieczenie ww. maszyny, do czasu ustanowienia zastawu rejestrowego,
3. cesja praw z polisy ubezpieczeniowej ww. maszyny,
4. weksel własny in blanco z wystawienia kredytobiorcy wraz z deklaracją wekslową.

Aneksem nr (...) zawartym w dniu 26 stycznia 2007 r. sprecyzowano, iż prawnym zabezpieczeniem kredytu będzie weksel własny in blanco z wystawienia kredytobiorcy wraz z deklaracją wekslową poręczony przez (...) S.A. z siedzibą w G..

Strony ustaliły w umowie kredytu inwestycyjnego (§ 10), iż w przypadku braku spłaty kredytu w terminie, zgodnie z harmonogramem spłat, bank może wypowiedzieć umowę od dnia następnego i po upływie terminu wypowiedzenia może przystąpić do czynności windykacyjnych zmierzających do egzekucji wierzytelności banku poprzez realizację prawnego zabezpieczenia spłaty kredytu, określonego w § 6. Zgodnie z § 20 ust. 4 termin wypowiedzenia liczony jest od dnia następnego po doręczeniu zawiadomienia o wypowiedzeniu kredytu, przy czym za datę doręczenia zawiadomienia uważa się również datę pierwszego awizowania przesyłki poleconej wysłanej pod ostatni znany bankowi adres kredytobiorcy.

J. K., stosownie do umowy, wystawił tytułem zabezpieczenia spłaty kredytu weksel in blanco, wskazując w załączonej deklaracji, że stanowi zabezpieczenie spłaty udzielonego kredytu inwestycyjnego nr (...) z dnia 17 stycznia 2007 r.

Przekazując weksel powodowi pozwany zezwolił, aby bank jako posiadacz tego weksla wpisał klauzulę "bez protestu" oraz wypełnił weksel w każdym czasie, na sumę odpowiadającą kwocie zadłużenia pozwanego J. K. z tytułu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami oraz innymi kosztami Banku - w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty całości lub części zobowiązania oraz we wszystkich wypadkach, w których Bank ma prawo ściągania swoich wierzytelności przed nadejściem terminu płatności. Bank miał prawo opatrzyć ten weksel datą płatności

według swego uznania, zawiadamiając pozwanego o tym listem poleconym wysłanym na 7 dni przed terminem płatności, zaś płatność weksła miała nastąpić w Banku (...) Oddział w G..

Weksel został poręczony przez Przedsiębiorstwo Usługowo- (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G.. Przedstawiciele spółki (D. B. oraz B. K.) podpisali także oświadczenie wyrażające zgodę na treść deklaracji wekslowej oraz wskazali, iż powinni być na równi z wystawcą zawiadomieni o wypełnieniu weksła listem poleconym wysłanym na 7 dni przed terminem płatności pod wskazany adres spółki.

W związku z niedotrzymaniem przez kredytobiorcę warunków spłaty umowy kredytu powód pismem z dnia 30 grudnia 2011 r. wypowiedział J. K. umowę kredytu inwestycyjnego nr (...), z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, w części dotyczącej warunków spłaty kredytu i wezwał go jednocześnie do zapłaty całej należności kredytowej, według stanu na dzień 22 grudnia 2011 r., w kwocie 98.572,55 zł.

Przesyłka została doręczona pozwanemu w dniu 19 stycznia 2012 r.

Z uwagi na bezskuteczność wezwania powód wypełnił weksel in blanco na sumę 101.103,63 zł z datą płatności w dniu 7 sierpnia 2012 r. w Banku (...) Oddział w G. i pismem z dnia 6 lipca 2012 r. wezwał pozwanych do jego wykupu. Powyższa przesyłka została skutecznie doręczona J. K. w dniu 27 lipca 2012 r., zaś pozwanej spółce w dniu 25 lipca 2012 r.

W dniu 5 listopada 2012 r. Bank (...) zawarł z J. K. ugodę nr (...), w której J. K. bezwarunkowo i bez zastrzeżeń uznał zadłużenie w łącznej wysokości 102.895,80 zł. J. K. w okresie od dnia zawarcia ugody do dnia 30 września 2013 r. miał dokonywać spłaty zadłużenia w ratach miesięcznych określonych w umowie. Wobec nieuregulowania zadłużenia w terminie powód w dniu 29 lipca 2014 r. wystawił wyciąg z ksiąg banku stwierdzający zadłużenie pozwanych na kwotę 99.005,20 zł.

Sąd pierwszej instancji zważył, że okoliczność zawarcia umowy kredytu inwestycyjnego z dnia 17 stycznia 2007 r. nr (...), a także wystawienia przez pozwanego J. K. weksła własnego in blanco i jego skutecznego poręczenia przez Przedsiębiorstwo Usługowo- (...) Spółkę Akcyjną w G. nie były przedmiotem sporu.

Roszczenie pozwu opierało się na zobowiązaniu wekslowym - z weksła in blanco.

Art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. Nr 37, poz. 282 ze zm.) stanowi, iż weksel własny zawiera:

- 1) nazwę "weksel" w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono;
- 2) przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej;
- 3) oznaczenie terminu płatności;
- 4) oznaczenie miejsca płatności;
- 5) nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana;
- 6) oznaczenie daty i miejsca wystawienia weksła;
- 7) podpis wystawcy weksła.

Art. 38 zd. pierwsze prawa wekslowego stanowi, iż posiadacz weksła, płatnego w oznaczonym dniu albo w pewien czas po dacie lub po okazaniu, powinien przedstawić go do zapłaty bądź w pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty, bądź w jednym z dwóch następujących dni powszednich.

Weksel in blanco jest wekslem gwarancyjnym składanym na zabezpieczenie stosunku umownego zachodzącego pomiędzy wystawcą weksla, a osobą której weksel jest wręczany np. z tytułu udzielonego kredytu. W chwili jego wystawienia nie jest jeszcze wekslem, gdyż nie zawiera wszystkich potrzebnych dla ważności weksla elementów. Zawiera on już jednak zobowiązanie wekslowe. Z chwilą prawidłowego uzupełnienia takiego weksla in blanco zgodnie z wolą wystawcy lub akceptanta staje się on wekslem. Uzupełnienie weksla winno odbyć się z zachowaniem reguł wynikających z prawa wekslowego, m. in. art. 101 i 102 prawa wekslowego.

Wierzyciel, który dochodzi wierzytelności wekslowej w zasadzie nie musi wykazywać podstawy prawnej swego żądania, a może poprzestać na przedłożeniu weksla. Zobowiązanie wekslowe (również z weksla in blanco) ma bowiem samodzielny i abstrakcyjny charakter, i jest niezależne od podstawy prawnej jego zaciągnięcia, z tym że w relacji pomiędzy wystawcą weksla a remitentem owa abstrakcyjność ulega znaczącemu osłabieniu.

Mianowicie, w razie braku możliwości sformułowania skutecznych zarzutów wekslowych (kwestionowania ważności weksla, np. na podstawie art. 101 i 102 prawa wekslowego), wystawca weksla in blanco może podnieść przeciwko remitentowi zarzuty oparte na stosunku podstawowym i podważać zarówno istnienie, jak i rozmiar zobowiązania wekslowego (art. 10 prawa wekslowego). Prowadzi to do tzw. przeniesienia sporu z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. W procesie wekslowym dowód przeciwny, a więc nieistnienia wierzytelności, zostaje przerzucony na dłużnika, a to w związku z domniemaniem istnienia wierzytelności, które powstało na skutek wystawienia i wydania weksla.

Przedstawiony przez powoda weksel zawiera wszystkie elementy wskazane w art. 101 prawa wekslowego, został także przedstawiony do zapłaty zgodnie z art. 38 prawa wekslowego, co przemawia za zasadnością dochodzonego roszczenia.

Przenosząc w niniejszej sprawie spór na płaszczyznę stosunku podstawowego Sąd Okręgowy wskazał, że zarówno wyciąg z ksiąg banku jak i przedłożone przez powoda zestawienie wpłat dokonanych przez J. K. potwierdza fakt zaprzestania dokonywania przez niego spłat rat kredytu i dokonywania nieregularnych wpłat na poczet należności kredytowych, a także fakt istnienia kwoty wymagalnego kapitału i odsetek. Pozwany miał możliwość sprawdzenia danych wskazanych w powyższych dokumentach i postawienia zarzutu co do ich nieprawidłowości, jednak zarzutu takiego nie zgłosił. Dłużnik wekslowy ograniczył się do podniesienia zarzutu, iż spłacał przedmiotowy kredyt, natomiast nie wykazał nieistnienia wierzytelności z tytułu umowy kredytu inwestycyjnego w zakresie wynikającym z weksla. Ponadto w ugodzie zawartej w dniu 5 listopada 2012 r., a zatem już po wypełnieniu weksla, J. K. bezwarunkowo i bez zastrzeżeń uznał zadłużenie w łącznej wysokości 102.895,80 zł.

Art. 32 zd. pierwsze i drugie prawa wekslowego stanowi, iż poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej.

Pozwany poręczyciel wekslowy podniósł w zarzutach, iż "termin przedawnienia biegnie od dnia wymagalności roszczenia, co w przypadku umowy kredytu ma miejsce od upłynięcia terminu płatności każdej raty, to pierwsze raty zaczęły się przedawniać już w lutym 2010 r., a ostatnie przedawniły się w styczniu 2015 r. Jako że powód nie przekazał dokładnego harmonogramu spłat rat kredytu, pozwana spółka nie posiada wiedzy, które wierzytelności związane z ratami uległy przedawnieniu. Jednakże mając na uwadze powyższe fakty oraz wysokość zobowiązania wymagalnego na dzień 22 grudnia 2011 r. oraz domniemaną wysokość każdej z rat, zdaniem pozwanej spółki należy z całą pewnością stwierdzić, że część przedmiotowej wierzytelności uległa przedawnieniu wobec awalisty.

Odnosząc się do tych twierdzeń Sąd Okręgowy wskazał, że poręczyciel wekslowy nie sprecyzował jednak, co do jakiej części należności dochodzonej przez powoda podnosi zarzut przedawnienia również po przedstawieniu przez powoda zestawienia wpłat dokonanych przez J. K. i sposobu ich zaksięgowania, a zatem w ocenie Sądu nie podniósł skutecznie zarzutu przedawnienia.

Ponadto zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 128 ze zm.) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Okoliczność, że umowa stron przewiduje obowiązek zwrotu przekazanego kapitału w określonych odstępach czasu nie przemawia za potraktowaniem świadczenia kredytowego jako świadczenia okresowego. Zapłata ceny przy sprzedaży na raty jest świadczeniem jednorazowym nie ze względu na typ umowy, ale dlatego, że świadczenie wyczerpuje się po zapłacie konkretnej kwoty, stanowiącej cenę.

Podobnie jest ze świadczeniem kredytobiorcy przy umowie kredytu bankowego. Skoro świadczenie z umowy kredytu jest świadczeniem jednorazowym (choć płatnym w ratach), to termin jego wymagalności w rozumieniu art. 120 k.c., należy wiązać z datą ostatecznej spłaty zadłużenia. Od tego zatem momentu można mówić o wymagalności roszczenia, a tym samym o rozpoczęciu biegu jego przedawnienia.

Nie budziło wątpliwości Sąd a quo, iż termin przedawnienia w stosunku podstawowym wynosi trzy lata (roszczenie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej - art. 118 k.c.). Bieg trzyletniego terminu przedawnienia roszczenia rozpoczął się w 2012 r., a zatem nie można przyjąć, aby roszczenie ze stosunku podstawowego przedawniło się przed terminem wypełnienia weksla in blanco.

Niezasadny okazał się również zarzut poręczyciela wekslowego co do przedwczesności wystosowanego wobec niego żądania opartego na wekslu. Obowiązujące przepisy (art. 32 prawa wekslowego) przewidują, że poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Oznacza to zatem przyjęcie odpowiedzialności przez poręczającego wobec każdego posiadacza weksla za zobowiązania wekslowe, w takim samym rozmiarze i w takich samych granicach co osoba, za którą poręczył. Co przy tym istotne, przepis art. 47 prawa wekslowego wprowadza solidarną odpowiedzialność dłużników wekslowych wobec posiadacza weksla. Posiadacz weksla może dochodzić roszczeń według własnego wyboru przeciwko jednemu, kilku lub wszystkim dłużnikom bez potrzeby zachowania porządku, w jakim się zobowiązali. Wierzycielowi przysługuje zatem swobodny wybór co do tego, od którego z dłużników solidarnych zażąda świadczenia oraz czy zażąda całego świadczenia czy też jego części. Przepisy prawa nie przewidują przy tym żadnej gradacji w zakresie odpowiedzialności poszczególnych zobowiązanych z weksla podmiotów, pozostawiając w tym zakresie wybór wierzycielowi.

Bez znaczenia dla oceny kwestii odpowiedzialności pozwanej spółki pozostaje również okoliczność, że w umowie z dnia 17 stycznia 2007 r. przewidziano także inne formy prawnego zabezpieczenia spłaty kredytu, w tym zastaw rejestrowy na maszynie, która została zakupiona ze środków pochodzących z kredytu. Możliwość wypełnienia wystawionego przez J. K. weksla nie była uwarunkowana skorzystaniem z innych prawnych form zabezpieczenia roszczenia. Wierzyciel miał swobodny wybór w tym zakresie.

Z deklaracji wekslowej, którą poręczyciel zaakceptował wynika, iż powód miał prawo do wypełnienia weksla w każdym czasie, na sumę odpowiadającą kwocie zadłużenia pozwanego J. K. z tytułu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami oraz innymi kosztami Banku - w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty całości lub części zobowiązania oraz we wszystkich wypadkach, w których Bank ma prawo ściągania swoich wierzytelności przed nadejściem terminu płatności.

Zatem treść deklaracji wekslowej upoważniała powoda do wypełnienia weksla zarówno w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty całości lub części zobowiązania, jak i we wszystkich wypadkach, w których Bank ma prawo ściągania swoich wierzytelności przed nadejściem terminu płatności (czyli np. w sytuacji wypowiedzenia umowy kredytu inwestycyjnego w części dotyczącej warunków spłaty kredytu).

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał weksel za wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową niezależnie od oceny skuteczności wypowiedzenia, która jest irrelevantna dla oceny zasadności dochodzonego roszczenia. Poręczyciel wekslowy nie wykazał zatem, by dochodzenie wierzytelności w pierwszej kolejności w oparciu o weksel, a także

jednoczesne skierowanie roszczenia do wystawcy i poręczyciela wekslowego, stanowiło naruszenie zasad współzycia społecznego.

Odnosnie zarzutu, jakoby powód nie udowodnił wysokości wierzytelności, która powstała pomiędzy poręczycielem wekslowym i wierzycielem wekslowym Sąd meriti wyjaśnił, iż ciężar dowodu, że wierzytelność nie istnieje lub istnieje w innej wysokości niż wynikająca z weksla spoczywał na poręczycielu wekslowym, który nie przeprowadził takiego dowodu.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy utrzymał mocy zaskarżonego nakazu zapłaty, o czym orzekł na podstawie art. 496 k.p.c.

O odsetkach Sąd orzekł w nakazie zapłaty na podstawie art. 481 § 1 k.c. Zasadą jest, iż roszczenie staje się wymagalne po wezwaniu dłużnika przez wierzyciela do spełnienia świadczenia (art. 455 § 1 k.c.). Od tej zatem chwili biegnie termin do odsetek za opóźnienie. W niniejszej sprawie strona pozwana nie kwestionowała przyjętego w zaskarżonym nakazie zapłaty terminu, od którego przypadał obowiązek zapłaty odsetek ustawowych od zasądzonej kwoty. W konsekwencji wymagalność zgłoszonego w niniejszej sprawie roszczenia i związany z nią obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie przypadają w stosunku do pozwanych na dzień wystawienia wyciągu z ksiąg banku stwierdzającego zadłużenie pozwanych na kwotę 99.005,20 zł, to jest na dzień 29 lipca 2014 r.

O kosztach w nakazie zapłaty Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., 98 § 1 i § 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. zasądzając od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 4.855 zł tytułem kosztów procesu.

Apelację od tego wyroku wywiódł skutecznie pozwany Przedsiębiorstwo Usługowo- (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

1. nierozpoznanie istoty sprawy poprzez pominięcie rzeczywistej treści porozumienia wekslowego wynikającego z umowy kredytu inwestycyjnego nr (...) z dnia 17 stycznia 2007 r.;

2. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c.:

a) dokonanie oceny dowodów w sposób nieszczeronny, bowiem z pominięciem dowody z umowy kredytu inwestycyjnego nr (...) z dnia 17 stycznia 2007 r., w której szczegółowo określono możliwość wypełnienia weksla i możliwość jego wykorzystania, która jest porozumieniem wekslowym;

b) błędne przyjęcie, że treść porozumienia wekslowego wynika wyłącznie z literalnej treści deklaracji wekslowej;

3. naruszenie prawa materialnego - art. 60 k.c. w związku z art. 65 § 1 i 2 k.c. i art. 10 prawa wekslowego poprzez nieuwzględnienie kredytu inwestycyjnego nr (...) z dnia 17 stycznia 2007 r. przy ustalaniu treści porozumienia wekslowego, co miało bezpośredni wpływ na ustaleniem czy weksel in blanco został wypełniony zgodnie z zawartym porozumieniem wekslowym.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego, ewentualnie o zmianę wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty z dnia 27 sierpnia 2014 r. i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego. Następnie pismem z dnia 10 sierpnia 2017 r. doprecyzowanym na rozprawie apelacyjnej w dniu 19 września 2017 r. zmienił powództwo w ten sposób, że cofnął pozew ponad kwotę 29.975,51 zł oraz w zakresie odsetek od dnia 29 lipca 2014 r. i do dnia 30 stycznia 2017 r. zrzekając się w tym zakresie roszczenia. Strona powodowa podtrzymywała żądanie w zakresie kwoty 29.975,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 31 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty.

Częściowe cofnięcie pozwu wynikało z częściowego wyegzekwowania należności objętej zaskarżonym wyrokiem od pozwanego J. K. w dniu 30 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarzuty apelacji nie zasługiwały na uwzględnienie. Odnosząc się do najdalej idącego zarzutu skarżącego, to jest nierozpoznania istoty sprawy, Sąd Odwoławczy wskazuje, że w wyniku utrwalonej wykładni nierozpoznanie istoty sprawy rozumiane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, do czego doszło z powodu bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936/315; z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635.; a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, LEX nr 50750, z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22, z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260; z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, 5 Lex nr 1231340; z dnia 26 listopada 2012 r., I CZ 147/12, Lex nr 1284698 oraz z dnia 16 listopada 2012 r., III CZ 83/12 - publ. (...)

Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi także w przypadku dokonania przez sąd pierwszej instancji oceny prawnej żądania bez ustalenia podstawy faktycznej, co wymagałoby poczynienia kluczowych ustaleń po raz pierwszy w instancji odwoławczej; w takiej sytuacji uzasadnione jest uchylenie orzeczenia ze względu na respektowanie uprawnień stron wynikających z zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, OSNC 2013/5/68 i z dnia 23 września 2016 r., II CZ 73/16, niepublikowane, z dnia 22 lutego 2017 r., IV CZ 112/16, LEX nr 2269093 z dnia 14 czerwca 2017 r., IV CZ 18/17, LEX nr 2340603).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, żadna z opisanych wyżej sytuacji nie zachodzi w rozpoznawanej sprawie. Skarżący podnosząc powyższy zarzut wskazuje na zaniechanie przez Sąd Okręgowy zbadania treści porozumienia wekslowego oraz umowy o kredyt, a na poparcie swojej argumentacji przytacza szereg orzeczeń Sądu Najwyższego dotyczących możliwości podnoszenia przez awalistę zarzutów co do uzupełnienia weksła niezgodnie z porozumieniem, oraz dokonywania wykładni porozumienia zgodnie z ogólnymi regułami wykładni oświadczeń woli wyrażonymi w art. 65 k.c.

Sąd Okręgowy jednakże, wbrew twierdzeniom skarżącego, zbadał i rozważył okoliczności upoważniające powoda do uzupełnienia weksla, w tym także - czy nastąpiło ono zgodnie z porozumieniem wekslowym. Było to związane z argumentacją podnoszoną przez pozwanego przed Sądem pierwszej instancji, jakoby powód przedwcześnie skorzystał z zabezpieczenia wekslowego. Jednakże słusznie Sąd Okręgowy zaakcentował, że porozumienie wekslowe wyraźnie stanowiło o upoważnieniu wierzyciela do wypełnienia weksla w każdym czasie na sumę odpowiadająca kwocie zadłużenia J. K. z tytułu wykorzystanego kredytu z odsetkami – w razie niedotrzymania umownego terminu spłaty. Sąd Okręgowy rozpoznał sprawę z uwzględnieniem wszystkich dokumentów złożonych przez strony, a odnoszących się do zaciągniętego zobowiązania oraz udzielonego poręczenia wekslowego; skarżący przy tym nie zgłaszał żadnych wniosków dowodowych, opierał się wyłącznie na dokumentach złożonych przez powoda wraz z pozwem, skoro zaś Sąd Okręgowy odniósł się do okoliczności stanowiących przedmiot sporu i przedstawił logiczny wywód prawny co do ustalonego stanu faktycznego, to nie sposób zgodzić się zarzutem nierozpoznania istoty sprawy.

Podobnie za chybiony należy uznać zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który to zarzut skarżący łączy z wadliwą jego zdaniem oceną umowy kredytu inwestycyjnego oraz deklaracji wekslowej.

Wyjaśnić należy, że kontrola dokonanej przez Sąd meriti oceny materiału dowodowego pod kątem przesłanek wskazanych w tym przepisie wymagałaby wskazania przez stronę apelującą, na czym konkretnie polegają uchybienia Sądu orzekającego zasadom logiki i doświadczenia życiowego, i na czym te uchybienia polegały. Przy czym, jeżeli z materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego

materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2005 r. sygn. IV CK 387/04, Lex nr 177263 oraz z dnia 27 września 2002 r. sygn. II CKN 817/00, Lex nr 56906).

Tymczasem skarżący zarzucając Sądowi a quo uchybienie art. 233 § 1 k.p.c. przedstawia de facto własną argumentację co do tego, jak jego zdaniem należy rozumieć treść porozumienia wekslowego i umowy o kredyt, zarzucając jednocześnie Sądowi naruszenie art. 60 k.c. i art. 65 k.c. Rozważania w przedmiocie tego zarzutu należy zacząć od wyjaśnienia, że art. 10 prawa wekslowego nie ma na celu podważania abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego (...) przepis ten pozwala jedynie na złagodzenie odpowiedzialności dłużników wekslowych przez umożliwienie im odwołania się w drodze wyjątku do stosunku osobistego łączącego wystawcę weksla i remitenta w drodze zarzutów dopuszczonych przez prawo wekslowe. Przepis ten obciąża dłużnika wekslowego ciężarem udowodnienia okoliczności wymienionych w art. 10 prawa wekslowego, w celu zwolnienia się z zobowiązania wekslowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2008 r., V CSK 71/08, LEX nr 485921).

Zgodzić należy się ze skarżącym, że charakter weksla, jako źródła zobowiązania formalnego, nie wyłącza stosowania dyrektyw wykładni oświadczeń woli (art. 65 k.c.) zarówno do postanowień zawartych w dokumencie weksla, jak i - w przypadku tzw. weksla in blanco - do postanowień tzw. deklaracji wekslowej (tak Sąd Najwyższy między innymi w wyroku z dnia 22 października 2009 r., III CSK 40/09, LEX nr 852562). Jednakże, skoro w takim wypadku ciężar dowodu spoczywa na dłużniku wekslowym, to rzeczą pozwanego było zaoferowanie takich dowodów, które pozwalałyby na dokonanie wykładni postanowień umowy o kredyt (w zakresie form zabezpieczenia i możliwości ich uruchomienia) oraz deklaracji wekslowej w kierunku obecnie postulowanym przez skarżącego.

Tymczasem inicjatywa dowodowa pozwanego obejmowała przytoczenie dokumentów, które zostały złożone przez powoda wraz z pozwem, żadnych innych wniosków dowodowych ani twierdzeń pozwany w zarzutach nie zgłaszał - nadto po wniesieniu zarzutów możliwość wystąpienia z ewentualnymi dalszymi wnioskami byłaby znacznie ograniczona z uwagi na treść art. 493 § 1 k.p.c.

Treść zarzutów wniesionych przez J. K., a więc stronę umowy o kredyt i wystawcę weksla jednoznacznie wskazuje przy tym, że nie zgłaszał on jakichkolwiek wątpliwości co do treści deklaracji wekslowej i upoważnienia powoda od wypełnienia weksla. Zatem zaoferowany przez strony materiał dowodowy nie dawał podstaw Sądowi pierwszej instancji do postawienia takich tez, jakie obecnie prezentuje w apelacji strona pozwana. W doktrynie wskazuje się przy tym, że razie gdy wykładnia tekstu umowy budzi wątpliwości, zachodzi potrzeba ustalenia rzeczywistej treści umowy przy uwzględnieniu oświadczeń woli stron składanych przed i w trakcie zawierania umowy, według ich rozumienia przez każdą ze stron. (komentarz do art. 65 k.c., StRudnicki. LexisNexis 2011).

Natomiast w rozpoznawanej sprawie takie wątpliwości nie zachodziły, tym bardziej że treść porozumienia wekslowego jednoznacznie upoważniała powoda do wypełnienia weksla w każdym czasie, a bez wątpienia zobowiązania J. K. z tytułu zaciągniętego kredytu po upływie okresu, na który umowa kredytowa, nie zostały uregulowane. Przyznaje to także sam skarżący we wniesionej apelacji. Spłata kredytu była podstawowym obowiązkiem kredytobiorcy, i oczywistym jest, że obowiązek ten obciąża go także po upływie okresu, na który umowa została zawarta, czyli po upływie 60 miesięcy licząc od dnia zawarcia umowy, to jest 17 stycznia 2007 r.

Stawianie przez skarżącego tezy, iż powód nie był uprawniony do skorzystania z ustanowionej formy zabezpieczenia kredytu, jaką był weksel in blanco, nie mają oparcia w zebranych materiale dowodowym. Akcentowana przez skarżącego okoliczność, iż upływ terminu wypowiedzenia umowy nastąpił już po upływie okresu, na jaki umowa została zawarta, nie pozbawia powoda możliwości skorzystania z uzupełnienia weksla i dochodzenia zapłaty na jego podstawie - temu bowiem służyło złożenie przez kredytobiorcę weksla in blanco, co wprost wynika z części wstępnej deklaracji wekslowej.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny nie podzielając podniesionych przez skarżącego zarzutów, nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji. Jednakże z uwagi na częściowe cofnięcie pozwu i rzeczenie się roszczenia dokonane przez powoda pismem z dnia 10 sierpnia 2017 r. zachodziła podstawa do uchylenia w tym zakresie zaskarżonego wyroku

i umorzenia postępowania w zakresie ograniczonego powództwa, o czym Sąd orzekł na mocy art. 396 § 3 k.p.c. O oddaleniu apelacji w pozostałej części Sąd Apelacyjny orzekł na mocy art. 385 k.p.c.

Kosztami postępowania apelacyjnego Sąd obciążył pozwanego jako przegrywającego to postępowanie, zgodnie z art. 98 k.p.c. i art. 108 §1 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804).

SSA Mariusz Wicki SSA Małgorzata Zwierzyńska SSA Ewa Tomaszewska